

VEU CATALANA

LLIBERTAT * JUSTICIA SOCIAL * FEDERACIO EUROPEA

Any IV

Mèxic, D. F., 15 Maig 1961

Núm. 35

NACIO-REPUBLICA

per
M. SERRA I MORET

L'ANIVERSARI del 14 d'abril és indeleble. I tant com indeleble, inefable. El sentiu, el veieu, el toqueu, us guanya per inducció, corprèn tot el circuit, mou les molècules més recòndites, promou una vibració serena i harmoniosa i no us excita ni us lassa. Deveniu claredat, il·luminació, fluidesa i esperit que es difon; us multiplica, us esparpilla i us reposa, amb sensació de plenitud, d'ingravedesa, d'ascensió, tot restant unit a la terra que mai la sentiu vostra i us sentiu d'ella.

Tampoc no és record ni enyorança, ni desig ni angoixa, ni dol ni recança. Tot simplement, és, és presència, permanència, plenamar, èxtasi i espasme de puretat, de novetat, de finesa, matèria viva i animada no sabeu com ni per què. El que els homes en llur limitació expressiva s'accontenten de dir-ne miracle. El que en termes precisos n'hem de dir vida.

14 d'abril és ací, és en mi, sense cridar-lo. M'ha pervingut amb la llum del matí i el comiat dels estels. Tinc el cap tan ple de brossa que no puc evitar de pensar en la fenologia, les mutacions periòdiques, les estacions, les anades i vingudes de Venus entre el llevat i el ponent. Comencen els dies llargs, l'equinocci vernal ja és passat, el món és jove, és un infant. El 14 d'abril és possible.

Es possible perquè hi ha un poble nou, aquest poble que es renova, una generació darrera l'altra, marcada amb acrologia, amb figures geroglífiques que senyalen la llei de principi, d'unitat de fons. Mentre hi hagi catalans el *flash*, l'espurna del 14 d'abril és possible. Adhuc pot tenir més intensitat com més catalans hi hagi. No és lírica, és física. Molècules, líquids en equilibri, vasos comunicants, dilatació i transmissió de pressions, temperatures, esclats, joc infinit d'acromatisme i refrangibilitat dels raigs, sense importar-nos si som el cristall corrector, l'ull que mira o els colors de la llum dispersos, entrellaçats, i tanmateix independents, singulars.

DURANT els darrers anys hem sentit dir infinitat de vegades que el règim del general Franco havia arribat a les seves acaballes i que era imminent un canvi polític a la Península.

Aquests rumors han sorgit en diferents ocasions després d'esdeveniments internacionals que feien suposar un viratge en la política de determinades potències que pel seu suport financer i polític han fet possible la supervivència del sistema més anacrònic de govern que existeix actualment a Europa. En realitat, hom pot dir que, fins ara, els esperats canvis es basaven més aviat en les il·lusions dels opositors que en fets reals que poguessin representar una base seriosa per a tota una sèrie d'especulacions.

Malgrat tot, és evident que cada dia s'observen més símptomes de descomposició, i, que, passant els anys, s'ha anat creant a l'interior un sentiment d'oposició i de descontent. En uns sectors la reacció té un caràcter biològic, humà, i cristal·litza en una necessitat incontrolable de llibertat, sense potser trobar encara la fórmula política que la satisfaci; en altres, és simplement un factor econòmic de malestar físic que és canalitzat fatalment contra tot l'aparell de l'Estat dictatorial, amb el fracàs del seu pla d'estabilització, que requeria sacrificis excessius precisament de la part més feble de la població.

Creiem doncs que, ara sí tot està madur per a un canvi, no solament per raons internes, sinó també externes. Com pot produir-se en les actuals circumstàncies? Aquesta és, naturalment, la resposta més difícil. L'anàlisi de la situació fa suposar que la transició no serà violent, sinó producte d'unes determinades aliances polítiques i molt probablement amb la intervenció inicial de l'exèrcit que establiria un pont entre el present estat de coses i un nou sistema provisional encaminat, tard o d'hora, a la democratització i a la consulta popular. Amb o sense signe institucional.

Cal que nosaltres, en tant que catalans, determinem quina cal que sigui la nostra posició quan es produeixin els fets que sembla que s'estinguin cuinant entre bastidors.

En qualsevol moment en què s'estableixi un sistema provisional de govern de transició, cap a una solució democràtica del problema polític peninsular, nosaltres hem de fer acte de presència, amb personalitat pròpia i hem de reclamar, una vegada més, el dret a disposar del nostre futur. Sigui quin sigui el sistema que ens haurà de portar cap el restabliment dels Drets de l'Home i l'exercici del sufragi lliure, hem de fer constar de forma indubitable que Catalunya vol estructurar les seves pròpies institucions, sense supeditació a cap altre poder ni a cap altra voluntat que els derivats de la seva autodeterminació. El règim provisional o constituent haurà d'ésser administrat a Catalunya pels catalans.

Com més catalans hi hagi, més possible i avinent serà el 14 d'abril. Catalans de fet, no de paraula, de documentació en regla. El 14 d'abril és com un esdeveniment meteòric. Ve quan ha de venir, quan el curs de la història li ofereix escenari i escena i si el moment és oportú i encaixa bé no s'atura al primer acte i es desenvolupa feliç i constant enllà dels segles. No el podeu suspendre ni enrotllar com un film per a desenrotllar-lo a voluntat el dia que us vagui. Es ell que mana, és ell que es presenta i és ell que s'allunya i s'esvaeix si no troba la taula parada i l'ambient propici. Com el fènix, revindrà passades les centúries de silenci i gestació íntima, oculta, entrançable. Com el fènix, re-

partirà a la llum del desert, a la buidor sideral, si no troba el Sinaï amb una flor badada, amb un brotim d'ufana i esperança.

El migdia del 14 d'abril és l'hora sacramental, decisiva, cap al cim o cap enllac, a l'espai o a la terra eixorca encara. El clímax de la temperatura, l'helium a l'instant de la fibla, deixa o no deixa senyals de fecundació, de vida. Quan el sol declina ja tot és passat, sense record. Catalunya no és encara, no hi ha brotim, no hi ha collita, no hi ha alenada d'abundor, d'avenir i prometença. No se senten dolors d'infantament ni afanys de deslliurança. Restem impàvids, de cara a la pantalla, veient passar la turbulència de la vida dels altres, del